

FILOCALIA 2

SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL

a) CUVÂNT ASCETIC PRIN ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

- 1) Scopul întrupării Domnului a fost mântuirea noastră.(1)
- 2) Dar cel ce nu s-a desfăcut, precum s-a zis mai înainte, de împătımirea după cele materiale, nu poate să iubească cu adevărat, nici pe Dumnezeu, nici pe aproapele.(6)
- 3) Căci în măsura în care mintea noastră se alipește de lucrurile lumii, e robită de ele și nesocotește porunca lui Dumnezeu, călcându-o.()
- 4) Acesta a fost scopul Domnului, ca pe de o parte să asculte de Tatăl până la moarte, ca un om pentru noi, păzind porunca iubirii, iar pe de alta să biruiască pe diavol, pătimind de la el.(13)
- 5) Dracii luptă ca să aducă pe credincioși la ură și de aceea stârnesc împotriva lor pe oamenii mai nebăgători de seamă, ca ispitiți fiind prin aceștia, să-i urască și să calce porunca iubirii.(15)
- 6)+++Precum tu ești ispitit, la fel și fratele tău se ispitește și vei ierta pe cel ispitit.(17)
- 7) Negrija totală de cele pământești și ocuparea neîntreruptă cu Sfânta Scriptură aduce sufletul la frica de Dumnezeu. Iar frica de Dumnezeu aduce trezvia atenției. Atunci sufletul începe să vada pe dracii care-l razboiesc prin gânduri și începe să se apere.(18)
- 8) Este cu neputință ca mintea să se ocupe cu desăvârșire numai de Dumnezeu u va dobândi (?) aceste trei virtuți: iubirea, înfrânarea și rugăciunea.(19)
- 9) Îndelunga răbdare este: a sta neclintit în împrejurări aspre și a răbda relele, a aștepta sfârșitul încercării și a nu da drumul iușimii la întâmplare, a nu

vorbi cuvânt neînțelept , nici a gândi ceva din cele ce nu se cuvin unui închinător a lui Dumnezeu.(21)

1)Propriu îndelungii răbdări mai este și a se socoti pe sine pricina încercării.(22)

11)Nebunul însă roagă pe Dumnezeu să-l miluiască dar milă nu primește ,fiindcă nu a venit precum a voit el ,ci precum doctorul sufletelor a socotit că este de folos.(22)

12)Căci plăcerea și săturarea de mâncăruri și băuturi încălzește stomacul și aprinde dorința spre pofta de rușine, împingând întreg animalul spre amestecare nelegiuită.(23)

13)...toată nevoița care nu are iubire e străină de Dumnezeu.(36)

14)Să dăm iertare unii altora , noi cei ce ne-am ispitit unul pe altul ca unii ce am fost războiți de vrăjmașul comun.(41)

15)Să nu ne bârfim unii pe alții;nici să ne batjocorim unii pe alții , căci suntem unii altora mădulare.(41)

16)Să ne iubim așadar unii pe alții și vom fi iubiți de Dumnezeu;sa fim cu îndelunga rabdare întreolaltă și va fi și El cu noi îndelung rabdător față de păcatele noastre. Să nu răsplătim răul cu rău și nu vom primi după păcatele noastre.Căci iertarea greșelilor noastre o aflăm în iertarea fraților. Iar mila lui Dumnezeu e ascunsă în milostivirea noastră față de aproapele.(42)

17)Să iubim pe tot omul din suflet;dar să nu ne punem nădejdea în nici unul dintre oameni.(43)

18)Cel ce se teme de Domnul se va înălța.(43)

19)Pe lângă acestea, să fugim de lume , fraților, și de stăpânul lumii.(45)

CELE PATRU SUTE DE CAPETE DESPRE DRAGOSTE

ALE ACELUIAȘI

1)Cel ce vede în inima sa vreo urmă de ură față de un om oarecare pentru vreo anumită greșeală, e cu totul străin de iubirea de Dumnezeu, deoarece iubirea de Dumnezeu nu suferă câtuși de puțin ura față de om.(15)

2)Fericit este omul care poate să iubească pe tot omul la fel.(17)

3)Cel ce iubește pe Dumnezeu cu sârguință iubește și pe aproapele. Iar unul

ca acesta nu poate păstra banii, ci îi folosește cu dumnezeiasca cuviință, dând fiecăruia din cei ce au trebuință.(23)

4 Dragostea se face cunoscută nu numai prin dăruirea de bani, ci cu mult mai mult prin împărtășirea cuvântului lui Dumnezeu și prin slujirea trupească. (26)

5)+Prin ocară e alungată de la tine slava deșartă.(30)

6)Cel ce iubește pe Dumnezeu nu întristează pe nimeni și nu se întristează pentru cele vremelnice.(41)

7)Chinuieste-ți trupul cu foamea și cu privegherea și îndeletnicește-te fără lenevire cu cântarea și cu rugăciunea,și sfințenia neprihănită va veni peste tine aducând iubire.(45)

8)Eu sunt pământ și cenușă(meditație permanentă).(47)

9)+In vremea ispitelor să nu părăsești Mănăstirea ta, ci suferă cu vitejie valurile gândurilor și mai ales pe cele ale deznădejdi și ale moleșelii.(52)

10)Dacă nu vrei să cazi din dragostea cea după Dumnezeu, să nu lași nici pe fratele tău să se culce întristat împotriva ta;nici tu să nu te culci scârbit împotriva lui.(53)

11)Nu da urechea ta limbii ce defaimă, nici limba ta iubitorului de ponegrire. (58)

12)Închide gura celui ce defaimă și bârfește la urechile tale, ca să nu săvârsești păcat îndoit împreună cu acela.(60)

13)+++Să nu suferi bănuieli; sau măcar oameni care îți aduc sminteli împotriva altora.(69)

A DOUA SUTĂ A ACELUIAȘI

1)Din neegalitatea în iubire cunoaște că ești departe de dragostea desăvârșită care cere să iubești pe tot omul la deopotrivă.(10)

2)Când începe mintea să înainteze în dragostea de Dumnezeu, atunci și dracul hulirii începe să o ispitească.()

3)Patima iubirii de sine insuflă monahului gândul să-și miluiască trupul și să îndrăznească la bucate peste ceea ce i se cuvine, și o face aceasta aducând

motiv buna grijă și chivernisire ca, atrăgându-l puțin câte puțin să-l facă să cadă până la urmă în prăpastia iubirii de plăceri.()

4)+++Nimeni să nu te înșele monahule,că te poți mântui slujind plăcerii și slavei deșarte.()

A TREIA SUTĂ A ACELUIAȘI

1).Nimic din cele create și făcute de Dumnezeu nu este rău.(3)

2)...nici dracii nu sunt prin fire răi, ci prin reaua întrebuințare a puterilor firești s-au facut răi.(5)

3)Nu te măsoara pe tine cu cei mai slăbănogi dintre oameni, ci tinde mai degrabă spre porunca dragostei.(14)

4)Iubitorul de plăcere iubește argintul, ca să-și procure dezmierdări printr-însul; iubitorul de slavă deșartă, ca să se slăvească printr-însul, iar necredinciosul, ca să-l ascundă și să-l păstreze, temându-se de foamete de bătrânețe, de boală, de ajungerea printre străini. Acesta nădăjduiește mai mult în argint decât în Dumnezeu Făcătorul tuturor lucrurilor și Proniatorul tuturor, până și a celor mai de pe urmă și mai mici vietăți.(18)

5)Dar Sfintele Puteri Il cunosc pe Dumnezeu prin participare. El fiind deasupra participării.(22)

6)Toate trupurile sunt după fire inerte; ele sunt mișcate de suflet. Unele de suflet rațional, altele de suflet nerațional, și altele de suflet fără simțire.(31)

7)Necurăția trupului este păcatul cu fapta.(36)

8)+++Iubește pe toți oamenii cel ce nu iubește nimic omenesc.(37)

9)+++Are cunoștința lui Dumnezeu și a celor dumnezeiești cel ce nu se smintește de cineva, fie că greșește ,fie că nutrește gânduri bănuitoare.(37)

10)Mulți săraci cu duhul are lumea, dar nu cum se cuvine.(47)

11)În toate cele făcute de noi Dumnezeu ia seama la scop.(48)

12)Când vezi mintea ta cu evlavie și cu dreptate petrecând în ideile lumii, cunoaște că și trupul tău rămâne curat și fără de păcat. Dar când vezi mintea îndulcindu-se cu păcatele și nu o oprești, cunoaște că nu va întârzia nici

trupul să alunece în ele.(52)

13)Cel ce iscodește păcatele altora, sau judecă din bănuieli pe fratele sau încă nu a pus început pocăinței, nici crecetării și cunoașterii păcatelor sale, care sunt cu adevarat mai grele ca plumbul ce cântărește mai mulți talanți.(55)

14)Începutul tuturor patimilor este iubirea trupească de sine, iar sfârșitul este mândria.(57)

15)Slava deșartă este alungată de făptuirea în ascuns, iar mândria de voința de a pune pe seama lui Dumnezeu toate isprăvile.(62)

16)Cunoștința fără pasiune a celor dumnezeiești încă nu înduplecă mintea să disprețuiască până la capăt cele materiale, ci ea se aseamănă înțelesului celui simplu a unui lucru ce cade sub simțuri. De aceea se găsesc mulți dintre oameni care au multă cunoștință, dar care se tăvălesc în patimile trupului ca niște porci în mocirlă.(66)

17)Cel ce spune păcatul fratelui fără patimă, îl spune din două pricini: sau ca să-l îndrepteze pe el sau să folosească pe altul. Iar dacă îl spune pentru alte pricini, fie aceuia, fie altuia, îl spune pentru a-l batjocori sau a-l bârfi. Dar atunci nu va scăpa de părăsirea dumnezeiască, ci va cădea singur în aceeași greșală fie în alta și va suferi rușine musutrat fiind și batjocorit de alții.(73)

18)+++Cel ce cultivă virtuțile pentru slava deșartă, vădit este că și cunoștința o cultivă pentru slava deșartă. Iar unul ca acesta nu face nimic spre zidire, ci în toate vânează slava deșartă de la cei ce privesc sau ascultă.

Dar patima aceasta e dată pe față, când unii dintre cei pomeniți, îl ocărăsc pentru anumite fapte sau cuvinte. Atunci acela se întristează foarte; nu pentru ca nu s-au zidit aceia ci pentru că s-a disprețuit el.(75)

19)Patima iubirii de argint se dă pe față în bucuria ce o are cineva când primește și în întristarea ce o are când dă.(76)

20)+++Prieten adevărat este acela care îndură necazurile, nevoile și nenorocirile aproapelui atunci când acela e încercat, ca pe ale sale, fără zgomot și fără turburare.(79)

21+ ++Să nu-ți disprețuiești conștiința, care îți dă totdeauna sfaturile cele mai bune.(80)

22)+++Dacă însă altul ține minte răul de la tine, fii îndatoritor și smerit față de el și stai cu dragoste în preajma lui și-l vei izbăvi de patima lui.(90)

23)De aceea mai mare decât toate este dragostea.(100)

A PATRA SUTA A CAPETELOR DESPRE DRAGOSTE

1)Fiindcă înțelepciunea ființei nemărginite e nepătrunsă și nu cade sub conștiința omenească

i2)Cunoștința lucrurilor avându-o Facătorul preexistentă în Sine din veci, a adus-o la ființă (a substanțializat-o) și a scos-o la iveală atunci când a voit.
(4)

3)Fiindcă cele dumnezeiești, unele sunt cu puțință de cuprins, altele nu pot fi cuprinse de oameni. Căci vederea fără frâu poate să împingă pe cineva în prăpastie precum au zis oarecare dintre Sfinți.(5)

4)+Să nu cauți deprinderi și atitudini la ființa simplă și nemărginită a Sfintei Treimi,ca să nu o faci compusă ca pe făpturi.(8)

5)Încă nu are dragoste desăvârșită, nici cunoștință adâncă a Providenței dumnezeiești cel ce în vreme de încercare nu suferă cu îndelungă răbdare întâmplările supărătoare ci se alăptează de la dragostea fraților duhovnicești.
(16)

6)Scopul providenței dumnezeiești este să-i unească pe cei care i-a dezbinat răutatea în tot felul, prin dreapta credință și dragoste duhovnicească.(17)

7)+++Ia aminte la tine, dacă nu cumva răutatea care te desparte de fratele tău nu se află în fratele ci în tine. Și grăbește de te împacă cu el, ca să nu cazi din porunca dragostei.(19)

8)Cele ce desfac dragostea dintre prieteni: a pizmui sau a fi pizmuit, a păgubi sau a fi păgubit, a nu cinsti sau a nu fi cinstit, gândurile bănuitoare. Deci ia seama de ai făcut sau ai pățimit unele ca acestea și de aceea ești despărțit de dragostea prietenului.(21)

9)Îndelung răbdător este cel ce așteaptă sfârșitul luptei și lauda stăruinței.(23)

10)Nu lepăda cu ușurință dragostea duhovnicească, fiindcă altă cale a mântuirii nu le-a rămas oamenilor.(25)

11)Pe fratele ce-l socoteai drept și duhovnicesc ieri, azi nu-l socoti rău și viclean.(26)

12)Să nu zici: nu urăsc pe fratele meu, în vreme ce te scârbești de pomenirea lui.(29)

13) Dacă vreun frate ispitit fiind, stăruie în a te vorbi de rău, nu te lăsa scos din starea dragostei, răbdând câtă vreme același diavol rău caută să-ți tulbure cugetul.(30) 14) Nu le socoti binevoitoare vorbele care produc în tine supărare și ură împotriva fratelui.(31)

15) Nu întreba cu vorbe acoperite pe fratele tău, ca nu cumva primind și tu asemenea de la el să alungi de la amândoi starea dragostei.(32)

16) Cercetează-ți conștiința cu de-amănuntul, ca să vezi nu cumva din pricina ta nu e împăcat fratele tău.(33)

17) Nu aminti în vreme de pace cele spuse de fratele tău în vreme de supărare.(34)

18)+++Nu umbla să-ți placi ție, și nu vei urî pe fratele tău, și nu fi iubitor de trupul tău și vei fi iubitor de Dumnezeu.(37)

19) De ți-ai ales să locuiești cu oameni duhovnicești, leapădă de poți voile tale.(38)

20) Nu mică luptă se cere pentru a te izbăvi de slava deșartă; ci se izbăvește de aceasta prin lucrarea ascunsă a virtuților și prin rugăciune deasă. Iar semnul izbăvirii stă în a nu mai ține minte răul de la cel ce te-a defăimat sau te defăimează.(43) 2) În aceste trei stă filozofia creștinului: în poruncă, în dogme și credință.(Poruncile despart mintea de patimă, dogmele o aduc la cunoștința fapturilor, iar credința la contemplarea Sfintei Treimi.(47)

22)++Multe patimi sunt ascunse în sufletele noastre, ele ies la iveală de abia atunci când se arată lucrurile.(52)

23) Nu socoti că ai ajuns la nepătimirea desăvârșită, câtă vreme lipsește lucrul.(54)

24) Dacă te-ai învrednicit de puțină cunoștință de la Dumnezeu, nu nesocoti dragostea și înfrânarea.(57)

25) Deoarece cunoștința îngâmfmă pe om iar iubirea zidește; împreună dragostea cu cunoștința și vei fi fără trufie și ziditor duhovnicesc, zidindu-te pe tine, cât și pe toți cei ce se apropie de tine.(59)

26) De obicei cunoștința e însoțită de închipuirea de sine și de pizmă, mai ales la început.(60)

27) E de trebuință deci cel ce are cunoștință să dobândească și dragostea, ca să-și păzească mintea întru toate nerănită.(61)

28) Ia aminte să nu-ți închini toată preocuparea ta trupului, ci hotărăște-ți nevoița după putere. Și toată mintea ta întoarce-o spre cele dinlauntru.(63)

29) Curățește-ți mintea de mânie, de amintirea răului și de gândurile urâte. Și

atunci vei cunoaște sălășluirea lui Hristos.(76)

30)Șilește-te pe cât poți să iubești pe tot omul. Iar dacă nu poți încă, cel puțin să nu urăști pe nimeni. Dar nu vei putea face aceasta, dacă nu disprețuiești lucrurile lumii.(82)

31)Cu cât te rogi mai mult din suflet pentru cel ce te defaimă, cu atât Dumnezeu le arată adevărul celor ce se smintesc.(89)

32)Încă nu a ajuns la nepătimire acela care nu e în stare să treacă cu vederea scăderea prietenului, fie ea numai părută.(92)

33)Pe prietenul credincios nu-l poți schimba cu nimic. Căci el socotește nenorocirile prietenilor ca ale sale proprii și rabdă împreună cu el până la moarte, rău pătimind.(93)

34)Mulți sunt prieteni, dar la vreme bună, în vremea încercărilor însă, abia de vei afla unul.(94)

35)Patru sunt felurile generale ale părăsirii: a) una din iconomie (cum este la Domnul), prin păruta părăsire, cei părăsiti să se mântuiască. b) alta spre dovedire (Iosif;Iov). c) alta spre povățuire duhovnicească, pentru smerenie (Sf. Ap.). d) alta a lepădării (Iuda), pentru pocăință. Dar toate felurile de (părăsire) sunt mântuitoare și pline de iubirea de oameni a lui Dumnezeu. (96)

36)++Numai cei ce păzesc întocmai poruncile și cunosc adevărat judecățile lui Dumnezeu nu părăsesc pe prietenii încercați prin îngăduința lui Dumnezeu. Dar cei ce disprețuiesc poruncile și nu cunosc judecățile dumnezeiești; când îi merge bine prietenului bine se bucură împreună cu el, iar când e încercat și pătimizește, îl părăsesc. Ba (mai mult) uneori se dau chiar cu dușmanii.(97)

37)+++Prietenii lui Hristos iubesc din inimă pe toți. Dar nu sunt iubiți de toți. Iar prietenii lumii nici nu iubesc pe toți, nici nu sunt iubiți de toți. Prietenii lui Hristos păstrează dragostea neîntreruptă până la sfârșit; ai lumii, până ce se ciocnesc întraolaltă din pricinile lucrurilor lumii.(98)

38)Prietenul credincios este acoperământ puternic(Ecl.6,14). Când îi merge bine prietenului, îi este sfătuitor bun și ajutor din suflet; iar în vremea pătimirii îi este sprijinitorul cel mai sincer și apărătorul cel mai duios.(99)

39)Mulți au spus multe despre dragoste. Dar numai căutându-o între ucenicii lui Hristos o vei afla. Căci numai ei au avut dragostea adevărată, ca învățător al dragostei. Dumnezeu iubire este.(Ioan 4,16).(100)

SCOLIILE UNUI NECUNOSCU (EXTRASE)

- 1) ea este născută din nepătimire, iar iubirea naște lumina cunoștinței.(2)
- 2) Cauza virtuților este Dumnezeu.(6)
- 3) Gnosticul de asemenea e atras iarăși în jos.(11)
- 4) Adu-ți aminte că izvoarele și pricinile întregii răutăți sunt acestea trei: neștiința, iubirea trupească de sine și ura.(15)
- 5) Pofa e oprită de dragostea de Dumnezeu. Iar dragostea aproapei domolește mânia înfuriată.(18)
- 6) Durerea e urmarea plăcerii; iar supărarea a slavei deșarte.(20)
- 7) Trei feluri de necurății întinează mintea. Dar mai e una; a se socoti pe sine mai înțelept ca alții.(23)
- 8) Supărarea și ura sunt boli ale părții pătimitoare a sufletului.(38)
- 9) Cineva suferă de patima lăcomiei, dar nu are prilejul de a se lăcomi. Când are prilejul îndată se dă pe față(40)
- 10) Cunoștința cea bună și lucrătoare se naște prin înfrânare și iubire.(42)
- 11) Iar cel ce-și închipuie că a înțeles și știe tot, e vădit că nu are dragoste. Iar neavând cum va înainta în cunoștință()
- 12) ++Cei ce se îngrijesc de lucrurile lumii cad cu **neceșitate** din dragostea lui Hristos și din pricina lor se umplu de ură neîmpăcată față de semenii.(48)
- 13) Cel ce slujește patimilor și-a învățat înțelegerea și având puterea discernământului oarbă, nu poate deosebi binele de rău.(50)

CELE DOUA SUTE DE CAPETE DESPRE CUNOȘTINȚA DE DUMNEZEU ȘI ICONOMIA FIULUI LUI DUMNEZEU

- 1) Căci credința este o cunoștință adevărată, întemeiată pe principii ce nu pot fi demonstrate, ca una ce este temelia lucrurilor mai presus de minte și de rațiune.(9)
- 2) Nu este suflet rațional mai cinstit după ființă decât alt suflet rațional.(11)

3)Cei ce caută cunoștința cu osteneală și nu reușesc, nu iubesc sau din pricina necredinței sau poate plănuiesc să se ridice prosteste cu ceartă împotriva celor ce cunosc, ca norodul de odinioară împotriva lui Moise.(19)

4)+++Fățarnicul până își închipuie că e acoperit, e liniștit, vânând slava din aparență că e drept. Dar când e dat pe față, scoate cuvinte purtătoare de moarte, închipuindu-și că-și ascunde urâtenia proprie prin ocările împotriva altora.(23)

5)+++Cel ce ia chipul prieteniei spre vătămarea aproapelui este lup ce-și ascunde răutatea în piele de oaie. Acesta când află pe careva dintre ai lui Hristos, comportându-se cu simplitate sau rostind un cuvânt naiv, îl răpește și-l sfâșie, vărsând nenumărate ocări asupra acelor peste ale căror cuvinte și chipuri de purtare dă năvală, ca un iscoditor al slobozeniei fraților întru Hristos((Gal.2;4)25)

6)Cel ce face pe tăcutul de dragul răutății plănuiește vicleșug împotriva aproapelui, neizbândind întru aceasta, se depărtează, adăugând durere la patima sa. Dar cel ce tace pentru folos sporește prietenia și se depărtează bucurându-se, ca unul ce a luat lumina ce împrăștie întunericul.(26)

7)Cel ce întrerupe cu obrăznicie pe cel ce grăiește în adunare nu se poate ascunde că bolește de slava deșartă. Stăpânit de aceasta, pune nenumărate piedici propunerilor, voind să taie șirul celor ce spun.(27)

8)Înțeleptul fie că învață pe alții, fie că primește învățătura, vrea să învețe pe alții și capete pe ei însuși numai cele de folos (?). Dar cel înțelept numai la părere, și când întreabă și când e întrebat scoate înainte numai lucruri curioase.(28)

9)Bunurile de care s-a împărtășit cineva prin harul lui Dumnezeu e dator să le împărtașească și altora cu inima largă.(29)

10)Iar El este deasupra ființei tuturor celor ce sunt cugetate și numite.(50)

11)Tot iubitorul de argint, fățărind virtutea prin evlavie, când află materia pe care o dorește să și-o agonisească, înlătură înfățișarea prin care era socotit mai înainte ucenic al Domnului.(64)

12)Când vezi pe îngâmfați că nu rabdă să fie lăudati aceia care sunt mai buni, ci caută să înăbușe adevărul care se grăiește, împiedicându-l prin tot felul de încercări și clevetiri necuviincioase, înțelege că Domnul e răstignit și înmormântat din nou de aceștia și păzit de ostași și de peceți.(65)

13)Iar cel ce a cunoscut înțelesul tainic al Învierii a cunoscut scopul spre care Dumnezeu a întemeiat toate de mai înainte.(66)

14)+Căci dracul iubirii de slava deșartă fățărindu-se că iubește cunoștința duhovnicească o trimite dracului desfrânării. Iar cel al desfrânării, fățărind curățenia prin renunțare o trimite dracului slavei deșarte.(72)

15)Cel ce a ajuns la treapta cunoașterii are neapărată trebuință de bogăția virtuților cu fapta.(78)

16)Căci numărul 30 are înțeles tainic, înfățișează Domnul ca Facător și Proniator al timpului, al firii și al celor inteligibile de deasupra firii văzute. Al timpului prin numărul de 7 căci timpul este înșeptit. Al firii, prin 5, căci firea este încincită, împărțindu-se pentru șimțuri în cinci. Al celor inteligibile prin 8, căci cele inteligibile sunt mai presus de perioada măsurată a timpului. Iar Proniator prin 10 pentru decada sfântă a poruncilor, care călăuzește pe oameni spre fericire, și pentru că Domnul și-a făcut ca început al numelui, în chip tainic această literă, când S-a făcut om.(I=10;iota)(79)

17)Căci este primejdios a încerca să exprimi pe cel negrăit prin cuvântul rostit.(83)

18)Cei ce se ocupă fără pată cu filozofia cea după Dumnezeu află cel mai mare câștig din știința ei, să nu-și mai schimbe aplecarea voii deodată cu lucrurile, ci cu tărie statornică să și-o potrivească fără șovăire după rațiunile virtuților.(86)

A DOUA SUTĂ A CAPETELOR GNOTICE

1) Cel ce se învrednicește să ajungă în Dumnezeu cunoaște toate rațiunile fapturilor preexistente în El, printr-o cunoștință simplă și neîmpărțită.(4)

2) Când cugetăm la înălțimea nesfârșită a Lui Dumnezeu, să nu ne pierdem nădejdea în iubirea de oameni a Lui, ca și când n-ar ajunge până la noi din pricina înălțimii, iar când ne gândim la adânci nesfârșit (?) al căderii noastre din pricina păcatului, să nu ne pierdem credința în învierea virtuții noastre omorâte(36)

3) Samuel se talmăcește “ascultare de Dumnezeu”.(36)

4) Când mintea, semețindu-se, încetează să întrebe prin cuvenita cercetare pe cuvântul dătător de înțelepciune (învățătura), care a uns-o împotriva patimilor, despre cele ce trebuie să facă și să nu facă, cade în chip sigur sub puterea patimilor din pricina neștiinței. Acestea despărțindu-o treptat de Dumnezeu, o fac să se întoarcă în vreme de

strâmtorare spre draci și să-și îndumnezeiască pântecul, vrând să primească de la acesta mângâiere în necazuri. Să te încredințezi despre aceasta

- 5) Saul, care neluând în toate pe Samuel ca sfetnic este dus cu sila la slujirea idolilor și întreabă de sfat pe vrăjitoarea ventriloaga, ca pe un Dumnezeu.(59)
- 6) Trebuie să fim nu numai omorători ai patimilor trupești, ci și pierzători ai gândurilor pătimase din suflet.(97)
- 7) Începătorul din evlavie nu trebuie să fie dus la împlinirea poruncilor numai din bunătate ci trebuie războit adeseori cu asprime.(99)

SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL

INTREBĂRI, NEDUMERIRI, RĂSPUNSURI

1) Întrebare: Care sunt virtuțile sufletului și care ale trupului?

Răspuns: Virtuțile sufletului sunt acestea: iubirea, smerenia, blândețea, îndelunga răbdare, îngăduința, nepomenirea răului, nemânia, neînfurierea, nezavistia, nejudicarea, necăutarea de slăvi, milostenia, neprihănirea, neîubirea de arginți, compătimirea, lipsa de trufie, lipsa de mândrie, străpungerea inimii. Iar virtuțile trupului sunt: culcarea pe jos, înfrânarea, sărăcia, neîmprăștierea.

2) Întrebarea a-5-a: În câte feluri păcătuiește omul?

Răspuns: Socotesc că în patru feluri păcătuiește omul: prin răpire, prin amăgire, prin neștiință, și prin aplecarea sufletească. Dar cel ce păcătuiește din aplecarea sufletească și nu vine la pocăință nici în urma experienței, nici cu trecerea vremii, va avea parte de chinuri în chip sigur.

3) Întrebarea a-9-a: Ce înseamnă cuv.din Ps.:”șezând cleveteai pe fratele tău și unelteai sminteală contra fiului(tău) maicii tale!”?

Răspuns: Cel ce bârfește activitatea celui de aceeași credință și stăruie în defăimarea lui pe drept cuvânt e socotit clevetitor al fratelui său; iar cel ce ponegrește, purtat de pizmă, pe cel împodobit cu înțelepciunea, și smintește pe toți, cu adevărat uneltește sminteală contra fiului maicii sale.

4) Întrebarea a-11-a: Despre diferitele dreptăți?

Răspuns: Înțelepții în cele Dumnezeiești zic că sunt trei dreptăți: omenească,

îngerească și Dumnezeiască. Cea omenească zice că este împărțirea egală și cinstită a lucrurilor văzute ale lumii, îngerească împărțirea îmbelsugată a cunoștinței dumnezeiești (?); iar cea Dumnezeiască spune că stă în a suferi pentru cei păcătoși.

Răspuns: Trupul este pofta, iar sângele mânia. Cu dreptate deci cel ce nu se curățește de acestea nu poate moșteni Împărăția lui Dumnezeu.

5) Întrebarea a-17-a : Ce înseamnă cuvântul Apostolului că: ”trupul și sângele nu pot să moștenească(moșteni) Împărăția lui Dumnezeu”?

Răspuns: Trupul este pofta, iar sângele mânia. Cu dreptate cel ce nu se curățește de acestea, nu poate moșteni Împărăția lui Dumnezeu.

6) Întrebarea a-17-a: Despre diferitele voci ale lui Dumnezeu

Răspuns: Trei voci trebuie să înțelegem la Dumnezeu: cea după plăcere(bunăvoință), cea după iconomie și cea după îngăduință. Cea după plăcere o arată cele petrecute cu Avraam, când i-a zis Dumnezeu: ”Ieși din pământul tău”. Cea după iconomie o arată cele aduse asupra lui Iosif pentru a face cu puțință cele au venit după aceea. Iar cea după îngăduință o arată cele întâmplare cu Iov.

7) Întrebarea a-21-a: Ce vrea să arate psalmistul, zicând de vrăjmași: Cei ce năvălesc de jur împrejur?

Răspuns: De jur împrejur înseamnă: înainte, îndărăt, la dreapta și la stânga. Deci dracii dau năvală asupra noastră de dinainte când ne vrăjesc cu înfățișările materiei; de dinapoi, când stârnesc amintirea păcatului prin gândurile ce le-am avut mai de mult; de-a stânga când tulbură sufletul prin patimile trupești și neînfrânate; și de la dreapta, când dau năvală asupra sufletului prin mândrie și slava deșartă.

8) Întrebarea a-24-a: Ce înseamnă: ”De te lovește cineva peste obrazul drept întoarce și pe celălalt”?

Răspuns: Când dracii te ispitesc, prin gândurile ce ți le aduc la obrazul drept, facându-te să te mândrești pentru faptele cele de-a dreapta, întoarce celălalt obraz, adică scoate la vedere faptele de-a stânga săvârșite de noi.

9) Întrebarea a-26-a: Dar hula fața de Duhul, sau necredința, nefiind iertată pentru nici altă pricină, fără numai dacă se face cel ce a păcătuit credincios, pe drept cuvânt nu va fi iertat cel ce-și încheie viața în necredință, pentru păcatul necredinței.

10) Întrebarea a-29-a: Ce înseamnă: ”Acolo pasările își vor face cuiburi”

Răspuns: Păsările sunt sau sufletele, sau diferitele virtuți.

11) Întrebarea a-35-a: Ce înseamnă cuvântul spus de Domnul: ”Dacă ochiul

sau mâna ta te smintește scoate-le pe ele și le aruncă de la tine?

Răspuns: Ceea ce spune parabola în chip întunecos se poate înțelege și despre prieteni, care ne sunt ca niște ochi, despre rudeni care ne sunt ca niște picioare. Scriptura poruncește sa-i scoatem pe aceștia toți, dacă ne smintesc și ne vatămă sufletul. Dar porunca poate fi înțeleasă și altfel, într-un sens mai înalt. De ai o cunoștință contemplativă, ca pe un ochi, dar te face să te mândrești, scoate-o de la tine; de ai o faptuire cuviincioasă, dar ți se face pricină de îngâmfare scoate-o de la tine și pe ea. Deasemenea de ai o destoinicie într-o slujbă, iar aceasta este piciorul, desparte-te de ea. Căci este mai de folos să fii fără aceste părute virtuți, decât să mergi prin îngâmfare și mândrie la pierzare totală.

12) Întrebarea a-38-a: Ce simbolizează David care cântă și îmblânzește duhul rău al lui Saul?

Răspuns: Tot cel ce asemenea fericitului David, paștile oile (?), adică puterea rațională a sufletului, și ucide iușimea și pofta ca acela leul și ursul, folosindu-se de cuvântul învățaturii într-o contemplație înaltă, îndulcește pe ascultător și domolește patimile răutății din el.

13) Întrebarea a-41-a: Toate cele savârșite în biserică au o rațiune mai presus de fire.

14) Întrebarea a-45-a: Ce însemnează cuvântul din psalmi: ”Oprîți-vă și cunoașteți că eu sunt Dumnezeu”?

Răspuns: Sunt șase opriri, pe care însușindu-ni-le putem cunoaște pe Dumnezeu. Prima e de la săvârșirea păcatului; a doua de hrana care ne aprinde; a treia de la amestecul cu cei ce viețuiesc fără strajă; a patra de la îndeletnicirea care ne îndepărtează de la viața cea după Dumnezeu; a cincea de la avuția cea vrednică de osândă, care ne trage mintea spre multe; a șasea înseamnă a nu mai avea peste tot o voie proprie. Aceasta este lepădarea și ascultarea cea adevărată și după Dumnezeu.

15) Întrebarea a-48-a: Ce însemnează cuvântul din proverbe: ”Cel ce pune mană peste mană, nu va fi fără vină”?

Răspuns: Cel ce amestecă fapta rea cu fapta virtuoasă nu va fi fără vină.

16) Întrebarea a-52-a: Pe cine închipuiește Cain și Abel?

Răspuns: Cain închipuiește cugetul trupesc, iar Abel plânsul și pocăința.

17) Întrebarea a-53-a: Ce înseamnă să nu ferești pe bărbat înainte de moartea lui”?

- Răspuns: Chiar pentru înțelegerea celor mulți e limpede că, din pricina

nesiguranței și nestatorniciei omenești, nu trebuie să ferești pe cineva, până ce trecând prin toată virtutea, nu-și va încheia viața cu sfârșitul cel neîndoielnic. Iar în înțelesul mai înalt, cel ce a început prin pocăință și nevoiță să umilească cugetul pământesc ce trăiește în el și să-l slăbească înca nu trebuie să fie fericit până nu se va mortifica prin asceza unor osteneți încordate și nu va primi sfințirea. Numai acesta e fericit, ca unul ce a murit împreună cu El pentru înălțimea virtuților. Aceasta o spune psalmistul, zicând: ”Fericiți cei nepătați, adică cei curați de păcat, care umbla în legea Domnului”, adică pășesc înainte prin faptele bune.

- 18) Întrebarea a-79-a: Arată despre jertfele Vechiului T. (sensul tipic)-simbolistica.

**TOATĂS FANTA SCRIPTURĂ ESTE INSUFLATĂ DE DUHUL SFÂNT
SFÂRȘIT ȘI LUI DUMNEZEU CELUI ÎN TREIME ÎNCHINAT SLAVĂ
.AMIN**